

NORME ETICE ÎN AFACERI ȘI
ASPECTE LEGALE PRIVIND INCOMPATIBILITĂȚILE, CONFLICTUL DE INTERESE ȘI ABUZUL ÎN SERVICIU
- CADRUL NAȚIONAL, EUROPEAN ȘI INTERNAȚIONAL -

I. ETICA ÎN AFACERI

TARA	ETICA ÎN AFACERI
RO	<p>Etica in afaceri este o disciplina situata la granita dintre filosofia moralei si management. Ea propune un set de instrumente de decizie utile in stabilirea strategiilor companiei, in rezolvarea conflictelor dintre grupurile care interactioneaza intr-o afacere: angajati si angajatori, manageri si actionari, companie si comunitate locala, institutii ale statului etc. Ca principii generale de conduita sau coduri etice, etica este aplicata in managementul resurselor umane, in managementul situatiilor de criza, in comunicarea de marketing in toate formele ei: branding, relatii publice, publicitate. Premisa de la care se porneste e aceea ca managementul etic este profitabil pe termen mediu si lung.</p> <p>Etica nu se reduce la a respecta legea. Ea presupune buna gestionare a raporturilor cu ceilalti. Etica inseamna mai mult decat a rezolva sau a preintampina niste conflicte. Etica in afaceri presupune gasirea unui echilibru intre interesele actionarilor si interesele grupurilor afectate sau implicate, de la parteneri pana la consumatori si societate in ansamblu. În mod normal, etica ar trebui să înlătore abordările individualiste, personale sau de grup, cu consecințe negative asupra unei stări sănătoase pentru un bine general. Deontologia în afaceri, viața social, economică sau politică, este o necesitate și ar trebui să fie parte a preocuparii tuturor la nivel national.</p> <p>Principalele motive care descurajează investitorii străini sunt: legislația ambiguă și instabilă, sistemul de taxe greoi și împovărător, deciziile politice incerte, birocrația, corupția, lipsa infrastructurii de afaceri și telecomunicațiile învechite. Investitorii străini așteaptă o schimbare în bine a mediului de afaceri românesc, pe care îl consideră deosebit de promițător din punct de vedere economic și geopolitic.</p> <p>În România, există în prezent două opinii referitoare la etica afacerilor. Pe de o parte, există câțiva susținători ai ideii că românii, dornici să copieze modelul occidental, au început să studieze și să predea disciplina etica afacerilor chiar dacă sistemul economic național nu este încă unul compatibil cu economia de piață din țările capitaliste dezvoltate; astfel, se consideră că România, în mod inutil și ridicol, încearcă să încorporeze caracteristici moderne ale culturii occidentale într-o realitate socială slab dezvoltată și demodată. Pe de altă parte, adepții celeilalte poziții, mai numeroși și mai logici în argumentația lor, consideră că etica afacerilor se impune cu necesitate în România, deoarece pătrunderea și extinderea pe scară largă și la cote înalte a corupției în societatea românească este unul dintre principalii factori inhibitori în calea atingerii obiectivului unei economii de piață funcționale, eficiente și competitive pe plan internațional.</p> <p>Tranziția României la capitalism favorizează mediul economic corupt și necesită, printre altele, un efort educațional continuu și susținut, menit să explice consecințele negative ale unui comportament neetic în afaceri și să convingă indivizii că, pe termen lung, nu putem deveni o societate prosperă și democratică decât dacă reușim să impunem anumite standarde etice stricte; aceste standarde etice trebuie să ni le impunem și nouă înșine, și partenerilor noștri de afaceri. De asemenea, progresul economiei românești depinde de cooperarea continuă și intensă dintre companiile românești și investitori străini puternici, de unde rezultă faptul că este necesară familiarizarea cu codurile etice și cu standardele occidentale referitoare la etica în afaceri, deoarece marile companii transnaționale nu sunt interesate să investească în</p>

	<p>țările cu regimuri corupte; aceste companii doresc reglementări clare și stabile care să le asigure obținerea unor profituri legale, în perfectă concordanță cu legislația din țările de origine.</p>
UE	<p>Temele abordate cu predilecție în cadrul eticii europene în afaceri se referă la: drepturile și obligațiile angajaților, clienților, furnizorilor și acționarilor; consecințele activităților industriale asupra mediului înconjurător; practicile de marketing și publicitatea; funcțiile statului în cadrul relațiilor economice internaționale. În a doua jumătate a anilor '90, accentul s-a pus pe: etica fuziunilor și a achizițiilor ostile; formarea Uniunii Europene în sens social, economic și monetar; responsabilitățile internaționale ale corporațiilor; codurile de comportament moral și imoral; apariția practicilor etice de audit și consultanță etică în afaceri. Etica afacerilor în Europa a evoluat în mod constant, fără a înregistra creșteri sau performanțe spectaculoase.</p> <p>Datorită diversității culturale specifice, în Uniunea Europeană există mai multe modele de implementare a practicilor etice în cadrul marilor corporații; deși peisajul economic european se află într-o continuă schimbare, U.E. susține dezvoltarea unor practici de afaceri responsabile, care să răspundă noilor cerințe. Un exemplu elocvent l-a reprezentat desemnarea anului 2005 drept „anul european al responsabilității sociale a corporațiilor”. Companiile europene sunt sprijinite să devină mai responsabile, dar, în același timp, asupra lor se fac presiuni pentru a-și dezvolta și impune singure o conduită morală în afaceri.</p> <p>Există numeroase similitudini între tematica eticii afacerilor din U.E. și din S.U.A.: managementul mediului, managementul resurselor umane, calitatea produselor, practicile de marketing, produsele financiare, tehnicile contabile, tranzacțiile comerciale; de un interes deosebit se bucură cultura organizațională, climatul moral și dezvoltarea codurilor de conduită. Totuși, spre deosebire de S.U.A., în U.E. măsurile punitive nu sunt la fel de drastice; accentul se pune pe partea mai „blândă” a reglementărilor. O problemă etică specifică Uniunii Europene o reprezintă discriminarea din relațiile comerciale dintre țările comunitare, concretizată în existența unui număr surprinzător de mare de bariere netarifare, care compensează, practic, eliminarea taxelor vamale.</p> <p>Între U.E. și S.U.A. există și diferențe în ceea ce privește înțelegerea și modul de rezolvare al problemelor de ordin etic: în Europa, responsabilitatea individului într-o situație conflictuală este analizată împreună cu cea colectivă, elementul social fiind mai puternic accentuat¹⁰⁹ (modelul european de afaceri poate fi considerat o sinteză între cel american și cel japonez). Individualismul american este, în schimb, puternic dezvoltat.</p>
SUA	<p>Baza legală a acestei concepții de adoptare a eticii în afaceri presupune că este conținută într-o decizie a Curții Supreme de Justiție a S.U.A. din 1906, care afirma: „Corporația este creația statului și ea are menirea să existe pentru binele comunității” Teoria etică care predomină în societatea de afaceri americană este utilitarismul.</p> <p>În prezent, cele mai semnificative dileme de ordin etic care se înregistrează în cadrul corporațiilor americane vizează aspecte precum: conflictele de interese și cele de roluri din rândul angajaților, darurile „incorecte” pentru persoanele aflate în funcții de conducere, hărțuirea sexuală, plățile neautorizate, acțiunea afirmativă, violarea spațiului privat al angajatului, problemele de protecție a mediului înconjurător, sănătatea și integritatea fizică și psihică a angajatului, conflictele între etica firmei și practicile de afaceri, „semnalele de alertare” a publicului în legătură cu anumite practici ilegale / imorale ale companiei.</p>

II. INCOMPATIBILITATE

TARA	INCOMPATIBILITATE
RO	<p>Incompatibilitățile reflectă acele situații în care un oficial public ocupă mai multe funcții în același timp, deși acest cumul este interzis de lege.</p> <p>DECIZIA Nr.418 din 3 iulie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.25 alin.(2) teza a doua și art.26 alin.(3) din Legea nr.176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr.144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, a art.75 lit.b) din Legea nr.393/2004 privind Statutul aleșilor locali și a art.46 alin.(1) din Legea administrației publice locale nr.215/2001 Publicată în Monitorul Oficial nr.563 din 30.07.2014</p> <p>Spre deosebire de „conflictul de interese”, situațiile de „incompatibilitate” în exercitarea demnităților și funcțiilor publice sunt determinate nu generic, ci nominal. Astfel, fiecare poziție de demnitar public sau de funcționar public este reglementată în mod specific, pentru fiecare caz în parte fiind stabilite toate celelalte funcții și calități pe care oficialul nu le poate deține concomitent cu funcția publică respectivă. Situația de incompatibilitate este, de fapt, o situație continuă de conflict de interese. Dacă în cazul „conflictelor de interese” oficialii au obligația, în principal, de a se abține de la a face un act sau a lua (a participa la luarea) unei decizii, în cazul „incompatibilităților” legea instituie o interdicție necondiționată de a deține o anumită poziție publică concomitent cu o alta, publică sau privată. Două exemple de incompatibilitate, potrivit actualelor reglementări din legea română: un primar nu poate fi în același timp, între mai multe altele, și „președinte sau secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la o societate comercială” iar un consilier local nu poate deține, între mai multe altele, „funcția de reprezentant al statului la o societate comercială care își are sediul în unitatea administrativ teritorială respectivă”.</p>
UE	<p>Recomandarea Comitetului Ministrilor conține reglementări cu privire la „incompatibilități”. Astfel, art. 15, intitulat „Interese exterioare incompatibile”, prevede:</p> <p>„Funcționarul public nu are dreptul să se ocupe de nici o activitate sau tranzacție și nici să ocupe vreun post sau funcție, remunerată sau nu, incompatibilă cu buna exercitare a funcțiilor sale publice sau care aduce prejudiciu acestora”. Art. 15 al aceleiași Recomandări („Activitatea politică sau publică”) se referă la incompatibilități de ordin politic de care ar trebui să fie ținuti funcționarii publici: „Supus condiției respectării drepturilor fundamentale și constituționale, funcționarul public trebuie să vegheze ca participarea sa la activități politice sau implicarea în dezbateri publice sau politice să nu altereze încrederea publicului, sau a celor care l-au angajat, referitor la capacitatea sa de a se achita de misiunea sa cu imparțialitate și loialitate”.</p> <p>Dacă Recomandarea R(2000)10 vizează conduita funcționarilor publici, cel de-al doilea document european are în vedere conduita aleșilor locali și regionali. Adoptat la 17 iunie 1999 de către Congresul Puterilor Locale și Regionale al Consiliului Europei, Codul european de conduită privind integritatea politică a reprezentanților aleși locali și regionali stabilește principiile etice care trebuie să fie respectate de aleșii locali și regionali din Europa. În același timp, însă, el lasă o marjă largă autorităților locale și regionale pentru a le extinde și aplica. Codul european propune și el norme. În privința „incompatibilităților”, art. 11 „Limitarea cumulului de funcții” stabilește că: „Reprezentantul ales trebuie să respecte toate reglementările în vigoare care limitează deținerea a două sau mai multe funcții politice în același timp. Reprezentantul ales nu trebuie să dețină alte mandate politice dacă aceasta îl împiedică să își exercite mandatul în calitatea sa de reprezentant ales. Reprezentantul ales nu trebuie să exercite funcții, mandate sau responsabilități care presupun un control al funcțiilor sale de reprezentant ales sau pe care el însuși, ca reprezentant ales, trebuie să le controleze”.</p>

III. CONFLICT DE INTERESE

TARA	CONFLICTUL DE INTERESE
RO	<p>Un oficial public este în conflict de interese atunci când, în virtutea funcției publice pe care o ocupă ia o decizie sau participă la luarea unei decizii cu privire la care are și un interes personal./ (Ghid privind incompatibilitățile și conflictele de interese 2016)</p> <p>Prin conflict de interese se înțelege situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative./ (Art.70 din Legea 161/2003)</p> <p>Curtea Constituțională, a luat în dezbateră excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.301 alin.(1) și art.308 alin.(1) din Codul penal. Dispozițiile criticate au următorul cuprins:</p> <p>Art.301 alin.(1) din Codul penal: „(1) Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act ori a participat la luarea unei decizii prin care s-a obținut, direct sau indirect, un folos patrimonial, pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori pentru un afin până la gradul II inclusiv sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de foloase de orice natură, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.”</p> <p>Art.308 alin.(1) din Codul penal: „(1) Dispozițiile art. 289-292, 295, 297-301 și 304 privitoare la funcționarii publici se aplică în mod corespunzător și faptelor săvârșite de către sau în legătură cu persoanele care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice dintre cele prevăzute la art. 175 alin. (2) ori în cadrul oricărei persoane juridice.”</p> <p>În urma deliberărilor, cu unanimitate de voturi, Curtea a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că sintagma „raporturi comerciale” din cuprinsul dispozițiilor art.301 alin.(1) din Codul penal este neconstituțională. Curtea a reținut că noțiunea de „raport comercial” nu mai este expres definită prin legislația în vigoare, împrejurare ce lipsește de claritate și previzibilitate sintagma cuprinsă în norma penală și care este de natură a împiedica determinarea exactă a conținutului constitutiv al infracțiunii de conflict de interese. Această lipsă de claritate și previzibilitate a sintagmei „raporturi comerciale” din cuprinsul dispozițiilor art.301 alin.(1) din Codul penal contravine principiului legalității incriminării, prevăzut la art.1 din Codul penal și la art.7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, și, în consecință, dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituție, precum și libertății individuale, drept fundamental prevăzut de art.23 din Constituție.</p> <p>De asemenea, cu unanimitate de voturi, Curtea a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că sintagma „ori în cadrul oricărei persoane juridice” din cuprinsul dispozițiilor art.308 alin.(1) din Codul penal cu raportare la art.301 din Codul penal este neconstituțională.</p> <p>Referitor la incriminarea faptelor de conflict de interese, Curtea a reținut că aceasta are ca scop, pe de o parte, sancționarea penală a funcționarului public care, în mod conștient și deliberat, își satisface interesele personale prin îndeplinirea atribuțiilor publice, și, pe de altă parte, înlăturarea oricăror suspiciuni cu privire la conduita persoanelor care exercită o funcție publică sau care prestează un serviciu public. Așa fiind, Curtea a apreciat că incriminarea conflictului de interese în mediul privat nu poate fi justificată, întrucât valoarea socială ocrotită prin incriminarea infracțiunii de conflict de interese o constituie asigurarea corectitudinii și integrității exercitării</p>

	<p>atribuțiilor de către funcționarul public astfel cum acesta este definit la art.175 din Codul penal. Prin urmare, incriminarea, prin dispozițiile art.308 alin.(1) din Codul penal, a infracțiunii de conflict de interese în mediul privat reprezintă o încălcare nejustificată a libertății economice și a dreptului la muncă al persoanelor care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în cadrul oricărei persoane juridice, drepturi fundamentale prevăzute la art.41 alin.(1) și art.45 din Constituție./ DECIZIA Nr.603 din 6 octombrie 2015</p> <p>Fiecare stat parte se străduiește, dacă este cazul și conform principiilor fundamentale ale dreptului său intern, să aplice măsuri și sisteme care să-i oblige pe agenții publici să declare autorităților competente toate activitățile exterioare, orice ocupație, orice plasamente, orice bunuri și orice dar sau avantaj substanțial din care ar putea rezulta un conflict de interese cu funcțiile lor de agent public./art.8alin5 din Legea 365/2004</p>
UE	<p>Conflictul de interese apare atunci când funcționarul public are un interes personal care influențează sau pare să influențeze îndeplinirea atribuțiilor sale oficiale cu imparțialitate și obiectivitate. Interesele private ale funcționarului public pot include un beneficiu pentru sine sau pentru familia sa, pentru rudele sale apropiate, pentru prieteni, pentru persoane sau organizații cu care funcționarul public a avut relații politice sau de afaceri. Interesul personal se poate referi și la orice datorii pe care funcționarul public le are față de persoanele enumerate mai sus/ (Recomandarea 10/2000 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, art.13)</p> <p>„(1) Tuturor actorilor financiari și oricărei alte persoane implicate în execuția, gestionarea, auditarea sau controlul bugetului le este interzis să ia măsuri care pot genera un conflict între propriile lor interese și cele ale Comunităților. Dacă survine un astfel de caz, persoana în cauză trebuie să se abțină de la astfel de măsuri și să prezinte situația autorității competente.</p> <p>(2) Un conflict de interese survine în cazul în care exercitarea imparțială și obiectivă a funcțiilor unui actor financiar sau ale unei alte persoane, menționate la alineatul (1), este compromisă din motive care implică familia, viața sentimentală, afinitățile politice sau naționale, interesul economic sau orice alt interes comun cu cel al beneficiarului"./(Art.52 din Regulamentul (CE, Euratom) nr.1605/2002:</p> <p>Indicatorii de fraudă schițați de DG REGIO împreună cu OLAF</p> <ul style="list-style-type: none">• DG REGIO și OLAF au creat un document de lucru pentru autoritățile statelor membre cu privire la „Indicatori de Fraudă pentru FEDR și FC”• Documentele Documentele au ca scop creșterea gradului de conștientizare asupra riscurilor despre fraudă și corupți e al personalului din autoritățile naționale• Indicatorii se bazează pe experiențele dobândite în timpul investigațiilor asupra faptelor de fraudă și corupție referitoare la fondurile EU. <p>Câteva din indiciile găsite de OLAF și DG REGIO în timpul investigațiilor:</p> <p>Conflicte de interese:</p> <ul style="list-style-type: none">- Socializarea puternică dintre un angajat al autorității contractante și furnizorul de servicii sau produse;- Creșterea inexplicabilă sau bruscă a averii unui angajat al autorității contractante;- Contractorul Contractorul are reputația reputația că acordă sprijin sprijin financiar financiar;- Schimbările nedocumentate sau frecvente ale contractului prin care este crescută valoarea sa;- Angajatul autorității contractante refuză promovarea într-o poziție în care nu se poate ocupa de achiziții;- Angajatul autorității contractante nu depune sau nu completează declarația de interese;

	<p>- Favorizarea neexplicată sau neobișnuită a unui anumit comerciant sau contractor;</p> <p>"(1) Actele care ar putea fi viciate de un conflict de interese în sensul articolului 52 alineatul (2) din regulamentul financiar pot, inter alia, să aibă una dintre următoarele forme: (a) acordarea în folos propriu sau altora de avantaje nejustificate, directe sau indirecte; (b) refuzul de a acorda unui beneficiar drepturile sau avantajele la care este îndreptățit; (c) comiterea de acte nejustificate sau abuzive sau neîndeplinirea unor acte obligatorii. (2) Autoritatea competentă menționată la articolul 52 alineatul (1) din regulamentul financiar este superiorul ierarhic al personalului implicat. Superiorul ierarhic confirmă în scris dacă există sau nu un conflict de interese. Dacă există, superiorul ierarhic ia personal decizia corespunzătoare. (3) Se presupune că există un conflict de interese în cazul în care un solicitant, un candidat sau un ofertant este membru al personalului care intră sub incidența Statutului funcționarilor, cu excepția cazului în care participarea acestuia la procedură a fost autorizată în prealabil de superiorul său"./ (Art.34 din Regulamentul (CE, Euratom) nr.2342/2002).</p>
SUA	<p>SUA au brevetat conceptul de "blind trust" care cere aleșilor să își delege afacerile unor necunoscuți.</p> <p>Sistemul american legislativ este cel mai riguros în privința conflictului de interese dintre funcțiile publice și interesele private. SUA au încă din 1978, o lege a administrației Carter, numită Ethics in Government Act. Aceasta obligă la declararea averilor de la președinte și kongresmani, la funcționari publici - cadouri, contracte încheiate, bunuri mobile, fie proprii, fie ale familiei. Legea americană a introdus în legislație conceptul de "blind trust", în ce privește conflictul de interese. La acest capitol, legea americană nu permite, ca în România, delegarea afacerilor către copii și soții. Din contra, orice funcționar public trebuie să își delege afacerile unui administrator necunoscut -interzicându-i-se să aibă cunoștința de firmă sa, afara de momentul când primește bilanțurile - o dată la șase luni - sau când trebuie să avizeze vânzarea unui bun care face obiectul unui conflict major de interese. Legea americană instituie existența unui birou - Office of Government Ethics- care supraveghează numirile administratorilor, controlează declarațiile financiare, se consultă cu Departamentul de Justiție în cercetări. OGE prezintă de două ori pe an rapoarte în kongresul american, privind abaterile de la lege. Legea americană obligă și la reguli după parasirea funcției publice.- "postemployment conflict of interests."Conform acestora, un funcționar public nu are voie să se angajeze, după ieșirea din sectorul public, la o companie privată cu același obiect de activitate. Toți președinții americani, de la Jimmy Carter, și-au cedat administrarea bunurilor.</p>

IV. ABUZ ÎN SERVICIU

TARA	ABUZ ÎN SERVICIU
RO	<p>(1) Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o pagubă ori o vătămare a drepturilor sau intereselor legitime ale unei persoane fizice sau ale unei persoane juridice se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.</p> <p>(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează și fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, îngreuează exercitarea unui drept al unei persoane ori creează pentru aceasta o situație de inferioritate pe temei de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, orientare sexuală, apartenență politică, avere, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă sau infecție HIV/SIDA./art. 297 Cod penal;</p> <p>CCR a admis parțial neconstituționalitatea prevederilor privind abuzul în serviciu: (...) "constată că dispozițiile art 246 alin. 1 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. 1 din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma 'îndeplinește în mod defectuos' din cuprinsul acestora se înțelege 'îndeplinește prin încălcarea legii'"/Decizia CCR Nr.405/15.06.2016</p> <p>Reglementarea distinctă a grupeii infracțiunilor de serviciu, în raport cu grupa infracțiunilor de corupție subliniază cu supramăsură intenția legiuitorului de a atribui celor două grupe de infracțiuni câte un obiect juridic specific și, implicit, diferit, fapt de natură a produce o serie de consecințe juridice în planul aplicării dreptului, precum, posibilitatea existenței, reținerii unui concurs de infracțiuni între infracțiunile din grupa celor de serviciu și infracțiunile din grupa celor de corupție, ceea ce înseamnă că legiuitorul noului cod a atenuat caracterul subsidiar al infracțiunii de abuz în serviciu (art. 297 C. pen.), această infracțiune putând fi săvârșită în concurs cu infracțiunile de corupție, împrejurare care, deopotrivă, este de natură să accentueze regimul sancționator în ipoteza în care în discuție intră și o infracțiune de corupție și, în acest fel, legiuitorul a răspuns și exigențelor Convenției Națiunilor Unite împotriva corupției, Convenție care obligă nu doar la infracționalizarea faptelor de luare de mită [art. 15 lit. a), b) din Convenție], trafic de influență (art. 18 din Convenție), tăinuire (art. 24 din Convenție), obstrucționarea bunei funcționări a justiției (art. 25 din Convenție), ci și la mecanisme eficiente de prevenire și combatere a corupției, în cadrul cărora natura și conținutul sancțiunilor devin relevante.</p> <ol style="list-style-type: none">1. calitatea normei (din perspectiva acurateței, previzibilității, accesibilității) care încriminează o faptă ca infracțiune din perspectiva controlului de convenționalitate/constituționalitate este analizată nu doar din perspectiva modului de exprimare literară a acțiunilor/inacțiunilor încriminate penal, ci în raport și cu alte elemente constitutive ale infracțiunii, de care depinde însăși existența infracțiunii respective, precum ar fi forma de vinovăție prevăzută de lege, urmarea imediată a infracțiunii, respectiv de modul de exprimare al acestora în configurația textului, la care se adaugă o analiză a jurisprudenței dezvoltate în aplicarea normei respective, motiv pentru care Curtea Europeană, în aplicarea art. 7 din Convenție, repetat a subliniat că cuvântul „drept” cuprins în parag. 1 al art. 7 absoarbe nu doar norma legislativă (legea), ci și jurisprudența consacrată în aplicarea respectivei legi, precum și exigențele derivate din eventuale reguli de drept internațional asumate de statele membre;2. jurisprudența din România, consacrată în aplicarea normei care reglementează abuzul în serviciu, deși săracă (precum în majoritatea statelor membre ale Consiliului Europei) susține încriminarea faptei ca infracțiune numai dacă:3. fapta este una intenționată. Nu există abuz în serviciu din culpă. Mai mult, acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar dacă a fost pusă în mișcare nu

mai poate fi exercitată dacă fapta nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege, sens în care evocăm dispozițiile art. 16 alin. (1) lit. b) teza 2 C. pr. pen.

4. infracțiunea a produs un rezultat în realitatea materială, adică o pagubă sau o vătămare în accepțiunea normei prevăzută de art. 297 C. pen.
5. acțiunea/inacțiunea încriminată se raportează la atribuțiile de serviciu care intră în sfera de competență a făptuitorului (iar nu în sfera de competență a altor funcționari care își desfășoară activitatea în cadrul aceluiași organ/instituție etc.);
6. fapta prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni (**pericol social penal**), în caz contrar instanțele pronunțând achitarea inculpatului, fapta urmând a fi sancționată, eventual, administrativ sau disciplinar. Lipsa pericolului social penal al faptei a atras sancțiuni extrapenale, precum avertismentul sau amenda administrativă în temeiul art. 18¹ C. pen. (1968), iar în prezent instituția renunțării la aplicarea pedepsei, prevăzută de art. 80 C. pen. atrage sancțiunea avertismentului, conform art. 81 C. pen. producând efecte asemănătoare.
7. Noul Cod penal **nu a operat** nicio modificare în construcția elementului material al infracțiunii de abuz în serviciu, reglementarea fiind una cu lungi tradiții legislative (a se vedea Codurile penale din 1865, 1936, 1968).
8. Reglementarea penală a infracțiunilor de abuz în serviciu și neglijență în serviciu reprezintă o chestiune de suveranitate legislativă, care, în egală măsură, nu vine în conflict cu nicio altă reglementare internațională.

România respectă Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției întocmai, exigențele Convenției vizând exclusiv infracțiunile de corupție, **prevăzute** de Convenție **în mod expres**, regăsite întocmai în dreptul nostru, în care asemenea fapte sunt infracționalizate numai dacă sunt intenționate iar făptuitorul a obținut un folos pentru sine sau pentru altul. Infracțiunea de abuz în serviciu face parte din grupa infracțiunilor de serviciu, iar nu din grupa infracțiunilor de corupție. Când subiecții activi ai infracțiunii de abuz în serviciu și ai infracțiunii de uzurpare a funcției sunt persoanele vizate de Legea nr. 78/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de corupție, cele două infracțiuni sunt „asimilate” celor de corupție, prin voința legiuitorului, sancționarea lor în condițiile Legii nr. 78/2000 fiind condiționată de realizarea de către făptuitor a unui folos pentru sine ori pentru altul (art. 13² din Legea nr. 78/2000 cu modificările și completările ulterioare).

V. TERMENI

Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției:

- **Agent public:** Prin "agent public" se înțelege: i) orice persoană care deține un mandat legislativ, executiv, administrativ sau judiciar al unui stat parte, care a fost numită sau aleasă, cu titlu permanent sau temporar, care este remunerată sau neremunerată, și oricare ar fi nivelul său ierarhic; ii) orice persoană care exercită o funcție publică, inclusiv pentru un organism public sau o întreprindere publică, sau care prestează un serviciu public, așa cum acești termeni sunt definiți în dreptul intern al statului parte și aplicați în domeniul pertinent al dreptului acestui stat.

România:

Art.2 din legea 188/1999:

- **Funcționar public:** (1) Funcția publică reprezintă ansamblul atribuțiilor și responsabilităților, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor de putere publică de către administrația publică centrală, administrația publică locală și autoritățile administrative autonome.
(2) Funcționarul public este persoana numită, în condițiile legii, într-o funcție publică. Persoana care a fost eliberată din funcția publică și se află în corpul de rezervă al funcționarilor publici își păstrează calitatea de funcționar public.

Ghid privind incompatibilitățile și conflictele de interese, ANI, 2016:

- **Oficial public:** Primar, Viceprimar, Președintele consiliului județean, Vicepreședintele consiliului județean, Consilieri locali, Consilieri județeni, Prefect și Subprefect, Funcționar public

VI. LEGISLAȚIE APLICABILĂ

- Convenția inter-americană împotriva corupției adoptată de Organizația Statelor Americane/29.03.1996
- Convenția privind combaterea corupției implicând funcționari ai comunităților europene sau funcționari ai statelor membre ale Uniunii Europene, adoptată de Consiliul Uniunii Europene/26.05.1997
- Recomandarea 10/2000 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei
- Convenția privind combaterea corupției agenților publici străini în tranzacțiile comerciale internaționale, adoptată de Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică/21.11.1977
- Convenția penală privind corupția, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei/27.01.1999
- Convenția civilă privind corupția, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei/09.09.1997
- Convenția de prevenire și combatere a corupției, adoptată de șefii de stat și de guverne ai Uniunii Africane/12.07.2003
- Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate/29.07.2003

- Protocolul aditional la Convenția penală a Consiliului Europei privind corupția, adoptat la Strasbourg la 15 mai 2003, ratificat prin Legea nr. 260/2004;
- Legea nr. 365/2004 pentru ratificarea Convenției Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003.

- Acordul dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Bulgaria privind cooperarea dintre autoritățile de frontieră, semnat la Sofia la 22 decembrie 2004, ratificat prin Legea nr.172/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.511 din 16 iunie 2005;
- Protocolul privind colaborarea dintre Ministerul Administrației și Internelor din România și Ministerul Federal de Interne al Republicii Austria în domeniul combaterii corupției, semnat la Budapesta la 17 martie 2005, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.399/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.397 din 11 mai 2005;
- Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York la 31 octombrie 2003, ratificată de România prin Legea nr. 365/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr.903 din 5 octombrie 2004;
- Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală;
- Acordul dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Arabe Egipt privind cooperarea în domeniul combaterii criminalității, semnat la București la 3 decembrie 2003, ratificat prin Legea nr.262/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.574 din 29 iunie 2004;
Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, aditional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate și Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, aerului și pe mare, aditional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, adoptate la New York la 15 noiembrie 2000, ratificate prin Legea nr.565/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.813 din 8 noiembrie 2002;
- Convenția civilă asupra corupției, adoptată la Strasbourg la 4 noiembrie 1999, ratificată de România prin Legea nr.147/2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 18 aprilie 2002;
- Convenția penală privind corupția, adoptată la Strasbourg la 27 ianuarie 1999, ratificată de România prin Legea nr.27/2002;
- Tratatul de prietenie și colaborare dintre România și Republica Macedonia, semnat la București la 30 aprilie 2001, ratificat prin Legea nr.660/2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.771 din 4 decembrie 2001;
- Acordul dintre Guvernul României, Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind colaborarea în lupta împotriva criminalității, semnat la Kiev la 6 iulie 1999, ratificat prin Legea nr.70/2001 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.143 din 22 martie 2001;

Asociația Națională pentru Securitatea Sistemelor Informatice

- Acordul de cooperare dintre guvernele statelor participante la Cooperarea Economica a Marii Negre în domeniul combaterii criminalitatii, în special a formelor ei organizate, semnat la Kerkyra la 2 octombrie 1998, ratificat de România prin Legea nr.6/2000 publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.101 din 8 martie 2000;
- Tratatul de prietenie si colaborare dintre România si Republica Uzbekistan, semnat la Bucuresti la 6 iunie 1996, ratificat prin Legea nr.155/1999;
- Ordonanta Guvernului nr.46/1999 pentru aprobarea participarii României la Grupul de state împotriva coruptiei (GRECO), instituit prin Rezolutia Consiliului Europei nr.(99)5 din 1 mai 1999, publicata în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.401 din 24 august 1999;
- Protocolul de cooperare trilaterală largită în combaterea criminalitatii si, în special, a criminalitatii transfrontaliere, semnat la Sofia la 8 septembrie 1998, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.280/1999, publicata în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 180 din 28 aprilie 1999;